చదువుకుంటే?

శ్రీ అయ్యగారి వి. వ. నరసింహమూర్తిగారు

(విద్యావతి ధర్మపత్నిగనున్న ఫలమేమి? ఎందరు నిరక్షరాస్యులగు భార్యలు తమ భర్తల నానంద డోలికల విహరింపజేసి తమ సంసారములను, కుటుంబములను నానందనిలయములు చేయలేదు? విద్యావతికడనున్న విశేషమేమి? విద్యారహితయగు నొక గృహిణి సంతోష స్వాంతయై సంసారము నెఱపుచున్నదనునది యామె యదృష్టము. విద్యావతి తన గృహమును వసంతోత్సవ తుల్యముగా నొనర్చినదన్న యది యామె కృషి, నైపుణ్యము. జ్ఞానరహితయైన గృహిణి జీవనము స్వలాభాపేక్షలతో నిండియుండును. విద్యావతియగు గృహిణి జీవనము, ఎంత సాధారణమైనదైనను సంఘోపకారియై వెలయును. అట్లయిన విద్యావతియగు భారతి గృహము ఆనందనిలయమా? సంఘోపకారి యెట్లయినది? ఆమె విద్య ఎంతవరకక్కఱకు వచ్చినది? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానము కావలెనన్న ఆమె గృహిణీ జీవితములో నొక్క ఘట్టము తిలకించిన చాలును.)

ఆమె భర్తకు యేదో కంపెనిలో పని. ఆమె ఎప్పుడును సాధారణమైన దుస్తులనే ధరించుచుండును. నిజము చెప్పవలసివచ్చిన విద్యావతులైన నవ్యనారీమణులలో చాలమంది సాధారణముగనే యుందురు. వారికి నిరాడంబర జీవితముపైనున్న మక్కువ మరి ఎవరికినియుండదు. తమ వ్యక్తిత్వము పూర్తిగా వికసించువరకు కన్యలుగానుండి, ఉన్నతవిద్య నభ్యసించి, తమ హృత్కమలములను ప్రేమరసైకలే కిరణములచే వికసింపజేయగల భర్తకొరకు నిరీక్షించుటతప్ప వారిలో పెద్దలోపముల నెన్నబూనుట వారిని సరిగా నర్థము చేసుకొనక పోవుటయే యగును. వారన్వేషించునది హృదయము. సామాన్య గృహనిర్వహణకు తగిన యార్థికవ్యవస్థ. ఇవి రెండును నవయువకుల యొద్దనున్నగదా వారికిచ్చుట! ఒక వంక విద్యాలయముల ధర్మమా అని విద్య గఱచుట కష్టతరమై మఱియొకవంక ప్రభుత్వము ధర్మమా అని పోషణపదార్థములు తక్కువై ఒక వంక పెట్టుబడిదారుల ప్రళయ తాండవమునకు, మరియొకవంక లజ్జావిహీనులైన లంచగొండిదారుల లఘువర్తనమునకు మధ్య 'ఉద్ధతులమధ్య నేరికి సుందతరమె' యని నలిగి, కృశించుచున్న నవయువకులకు హృద్రోగము, నైరాశ్యము, నిరుత్సాహముతప్ప హృదయము, ఆర్థికవ్యవస్థ ఎక్కడివి? హృదయమన్నది యున్నగాని హృద్రోగముండుట కవకాశము లేదుకనుక హృదయమున్నదని ఒప్పుకొనవలసియున్నదిగాని, ఆ హృదయము ఒకరి కిచ్చుటకుగాని, మరియొకరికి చోటు చూపుటకుగాని పనికివచ్చునా? ఇట్లు హృదయము, ఆర్థికవ్యవస్థ లేక విద్యావతులై, గృహిణీత్వమున కర్హులగు వారి నెందరినో చేజారిచి, చివరకేదో ఒక స్త్రీమూర్తికి అమ్ముడు పోవుచున్నారు. కాని భారతి యేరికోరి యన్ని విషయముల యందును నర్హుడై, వరకట్నవ్యతిరేకియై, ఆమె మానససరోవరతరంగ డోలికల విహరింపగల రాయంచయగు జగన్మోహనరావును వివాహము చేసుకొన్నది.

నాడు ఆమె తన చిన్నికుమారుని ఒడిలో వేసుకొని యేదో జోలపాటపాడుచు వీధి చావిడిలో కూర్చున్నది. పదిగంటల రాత్రియైనగాని భర్త యింటికిచేరడు. సంసారము ప్రారంభించిన మొదటి మూడునెలలుతప్ప నేటికి మూడు సంవత్సరములనుండి అతడట్లే చేయుచున్నాడు. లోపమెవరిది? తనదా? భర్తదా? భర్త వింతధోరణి ఆమెకు అర్థముకాక నేడేదో యాలోచించుకొనుచు తప్పెవరిదో నిశ్చయము చేసుకొనుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నది. ఇంటిపనులతో సాధారణముగా నిట్టి యాలోచనలకే

ఆమెకుతగిన వ్యవధి యుండెడిదిగాదు. వ్యవధియున్న సమయములలో తప్పవలదియన్న విషయము నిర్ణయము కానట్లున్నది. కాని నేడు మాత్రము యిదమిద్ధం అని నిర్ణయించుకొనుటకు నిశ్చయము చేసుకున్నది.

భర్తలోపమా? అతడుచేసిన నేరమేమి? ఉదయం ఏడుగంటలకు ఇంటినుండి వెడలి, తిరిగి తొమ్మిది గం॥లకు వచ్చును. భోజనమైన తరువాత ఆఫీసుకువెళ్లి రాత్రి 10 గం॥లకుగాని ఇంటికిరానే రాడు. ఆఫీసులో పనియున్నదనుకొనుటకు, పెద్దపట్టణములలో సాయంత్రము నాల్గుగంటలయిన తరువాత జవానులైనను ఆఫీసులోనుండరు. మొదటి మూడునెలలో ఆఫీసు విడువగనే యింటికి వచ్చెడివాడు. ఇప్పుడట్లుచేయలేదు. ఏవైన వ్యసనములకు గురియైయుండునా? జీతమందగనే పూర్తిగా ఆమెకు యిచ్చివేయుచున్నాడుకదా? వ్యసనా శక్తుడైన వాడట్లు చేయగలుగునా? పోనీ, ఎట్టివ్యసనములు? త్రాగుడా? ధనమెక్కడిది? అట్లే యగుచో యీ మూడు సం॥లనుండి ఒక్క పర్యాయమైనను, వెలితి పడకుండ వ్యవహరింపగలుగునా? జూదమా? దానికైనను ధనమువలదా? అట్టి యభ్యాసమున కలవాటుపడినవాడు ప్రతిదినమును సరిగా పదిగంటలకు (ఆలస్యమే యగుగాక) ఎట్లు రాగలుగుచున్నాడు. లేదా? మరియే స్త్రీమూర్తియైన యాతని హృదయము హరించినదా? అట్లగుచో వేళ తప్పి విచ్చలవిడిగా విషయార్థివలె విహరించునేగాని, విద్యార్థివలె సమయపాలన యెట్లు పాటింపగల్గును? ఆమెకెంత యాలోచించినను, యాతని ప్రవర్తనమునకు తగుసమాధానము చిక్కకున్నది. వేళపాళలయందు తన్నెంతగా మోసము చేయగల్గినను, తనపట్ల యాతని ప్రవర్తన యందేమైన మార్పుగలదా? ఇదివరకువలె నింటిపట్టున యుండుటలేదుగాని, ఆతడు యింటికి చేరినంతనే యానందముగ ప్రవర్తించుటలేదా? ఒక విధముగా నట్లుచేయుటయే మంచిదేమో? భర్త, భార్యను యన్నివేళలయందును అనుసరించి తిరుగుట వలన మేలుకన్న కీడేయెక్కువగా నుండునేమో? అట్లగునని 'ది రిటర్న్ ఆఫ్ ది నేటివ్'లో థామస్ హర్డీ, మియిన్ కేంఫీలో హిట్లరు చెప్పలేదా? సర్వావస్థలయందును భార్య కనులపండువగా కన్పించుట దుర్లభముగదా! సాయంత్రము యిల్లుచేరునప్పటికి:—

'వ్రాలిన నీలిముంగురు వారిధరంబులుగా శిరంబుపై
గ్రాలుజరీముసుంగది పురంధర చాపముగాగ చూడ్కశం
పాలతగా రహిన్ప్రణయ వర్షసమాగమ సంభ్రమంబునన్
జేలిచి యాతని ... శ్రమమున్ మరపించె నొక్కటన్'

(దరిమడుగు కామయ్యగారి 'భారవి'లోనిది)

అన్నట్లుగా భార్యయుండుట మంచిదిగాని, 'మనంబున నెయ్యపు కిన్కశిఖాని తాచిన యది నాకు మున్ననయె' యని వెనువెంట తిరుగుభర్త 'భావజామర్మకర్మములకు' భార్యకు భర్తపట్ల హేయభావమే కల్గునేమో? క్రీగంటచూపూ పూబంతులహారముల నర్పించునవోఢవలె కన్పించుటకు తగినంత వ్యవధి యిచ్చుచుండుటవలన ఎక్కువ ప్రయోజనమున్నది. ఏమో ఎంత ఆలోచించినను ఎన్నదగిన లోపము లెవ్వియు ఆమెకు స్ఫురించుటలేదు.

తన లోపమేమైననున్నదా? అప్పుడుగాని ఇప్పుడుగాని తనలో యెట్టి లోపమును లేనట్లే తోచుచున్నది భారతికి. సంసారం ప్రారంభించిన నెలరోజులకే ఆమె భర్తను తన్నంటిపెట్టుకొని తిరుగవద్దని మందలించినది. కాని ఆనాటినుండి యీ మార్పు రానేలేదు! అతడు నవ్విమాత్రమూరుకొనెనుగాని,

యట్లుచేయుట మానలేదు. అందుచే అది తగినంత కారణముగా కన్పింపలేదు. అట్లు చెప్పుటలో నెట్టి దోషమును లేదని ఆమెకు పూర్తియైన నమ్మకమున్నది. అందును తన్ను పూర్తిగా అర్థము చేసుకొనగలిగిన జగన్మోహనుడు నిజము గ్రహింపగల్గునేగాని, కోపము తెచ్చుకొనవలసినవాడు కాడు. పోనీ, రెండవ నెలలో 3 వ తేదీని తనకు క్రొత్తచీర రు 50/- పెట్టికొన్నప్పుడు తీసుకొనలేదని కోపమువచ్చినదా? స్వయంకృషిపై ఆధారపడి సాధారణ గృహస్థుడుగా నుండుట మంచిదికాని, లంచములు తీసుకొని లక్షాధికారివలె నుండుటకు ప్రయత్నముచేయుట చాల అన్యాయము, ద్రోహం అన్నమాటకు, ఆ వాక్యములోని యదార్థమును గ్రహించి, యికనెన్నడును లంచము పుచ్చుకొననని ఒట్టుపెట్టుకొననేగాని, కోపము తెచ్చుకొనలేదే, పోనీ, కోపము ప్రదర్శింపకపోయినను, మార్పు వచ్చినదనకొందమన్న, ఆసంఘటన జరిగిన మరి నెలరోజులకుగాని 'ఎట్టిమార్పునుకలుగలేదే! మనిషిలో యేమంత పెద్దమార్పులు కన్పించుటలేదు. తనపట్ల ప్రేమ కుంటుపడిందనుకొనుటకు యీషన్మాత్రమైన నాధారములేదు. మరి యిప్పటి మార్పునకు కారణమేమైయుండును? బుర్ర యాలోచనలతో గిర్రునతిరుగుచున్నది.

పాపాయి నిద్రలోనే బోసినోటితో మందహాసము చేసెను. ఆ పిల్లవానిని రెండుచేతులతో ఎత్తి చెంపకు చెంపచేర్చి తిరిగి ఒడిలో పరుండపెట్టినది. చాలసేపుగా నిద్రపోవుచున్న యాబిడ్డను వుూయలలో వేయవలెనన్న యాలోచనకూడ లేకపోయినదామెకు. భర్తప్రవర్తనపైకన్న తన సహనశక్తిపై యేవగింపు కల్గినది. ఈ మూడు మాసములనుండి యాతనిని యాతని ప్రవర్తనగూర్చి యడుగుటకు సాహసము లేకపోయెను. కాని నేడు ఆమె ఆలోచనలు తీవ్రరూపము దాల్చినట్లగుపడుచున్నది. ఆమె సహనశక్తి పరిణితి దాటుచున్నదేమో!

నిండారు యౌవ్వనమున పొంగారు పాలిండ్లభరముచే 'లేనడు మల్లలనాడు' తనూ విలాసముతో నన్నియు తానేయని నమ్మివచ్చిన యర్ధాంగి 'వేశ్యయై, దాసియై, మాతయై' ప్రవర్తింపవలెనని యనుకొనుటకంటే భర్త చేయదగ్గ పాపము మరి యెద్దియునుండదు. ఇట్టి వెర్రివేషములన్నియు కట్టిపెట్టి, ఆమెకూడ తనవంటి రాగద్వేషములుగల మనిషియని, యంత్రము కాదని పురుషుడెంతత్వరలో గుర్తింపగల్గిననంత మంచిది. వారి 'ప్రసూతాంతః యౌవన' దోషము నాధారముగా చేసుకొని, వారి యార్థిక నిస్సహాయతకు మనమునవలరుచు స్వైరవిహారముచేసెడి రోజులు సెలవుతీసుకొనచున్నవను విషయము తెలుసుకొనవలసియున్నది. తను స్వయంశక్తిపై నాధారపడుటకు తగిన విద్య, ఉత్సాహము కలిగియున్నది. అతని యడుగులకు మడుగులొత్తుచు తిరుగవలసిన అవసర మెంతమాత్రమును లేదని నిర్ణయించుకొన్నది. పోనీ ఆ చేసెడి ఉద్యోగమెద్దియో యిప్పుడే యేలచేయరాదు? తానుకూడ యుద్యోగమున చేరిన బాగుండియుండును. అప్పుడింత చులకనగా చూడగల్గియుండునా? తానుద్యోగము చేసిన సంసారమునంతటిని నౌకరలకప్పగింపవలసినదేగదా? తనుకూడ నుద్యోగము చేయనేల? ఒకరి జీతము నౌకరులకు పోయనేల? ఉభయులును ఉద్యోగములు చేసినయెడల సొమ్ము చెల్లిపోవుట, సౌఖ్యము దక్కకపోవుట మిగులునుగాని మరియెట్టి ప్రయోజనము నుండదు. గృహిణి నెఱుపవలసిన కార్యము లెన్నియోయున్నవి. చిట్టిపాపను తనంతప్రేమగా చూసెడివారెవరు? అవి అనుకొనుచు పాపాయిని ఎత్తి ముద్దుపెట్టుకొని, తిరిగి ఒడిలోచేర్చి 'భావి భారతవీర' పాటను, జ్ఞాపకమునకు వచ్చినది కాబోలు, చిన్నకూనిరాగముతో ప్రారంభించినది.

జగన్మోహనరావును గూర్చి యిట్టి యాలోచనలు చేయుచున్నందుకు తనలో తనే నవ్వుకొన్నది. తను ఎంతెంత దోషములాతని మెడకు చుట్టుచున్నది. అతనిగూర్చి ఎంత వింతగ నాలోచించినను, నామె తప్పెట్లుండును. ఒక్క పర్యాయమైన అతని గదిలోనికామె నేల రానీయలేదు. తానింట లేనపుడు అతిభద్రముగా తాళము వేసియుంచనేల? తన గదిలోనికి రానీయకపోయినచో వచ్చిన నష్టమేమీ, తన

గదిలోనికే యాతడు వచ్చుచున్నాడుగదా! ఏమిటీ వింతప్రవర్తన! ఎంత యాలోచించినను యంతు కన్పించుటలేదు.

కాని మరునాడు పిల్లవాని పుట్టినదినము, సత్యనారాయణ వ్రతముకూడ తలపెట్టినది. అన్ని యేర్పాటులును చేసినది. అతనికీవిషయము చెప్పితీరవలయునుకదా? వ్రతము చేయునో, చేయడో! పీటలపై కూర్చునునో, లేదో? ఏమైననసరే యీవిషయము వాయిదావేయుటకు వీలులేదు కనుక నేటిరాత్రి తేల వలసియున్నది. అనిర్ణయమునకు వచ్చిన తరువాత హృదయభారము కొంత తగ్గినట్లున్నది, ఇకలేచి పిల్లవానిని ఊయలలో వేయవలెనని యనుకొన్నది, వాడు వేలుచీకుతునే నవ్వుచున్నాడు, ఆమె ఒకచెంప పుణికింది. గడియారం సరిగా పదికొట్టినది. జగన్మోహనరావు యింటిలో అడుగు పెట్టెను.

అతడింట యడుగు పెట్టినాడన్న, సమ్మోహనాస్త్రం వేసెనన్నమాటే. తన కోటుతీసి ఆమె భుజముల పైవేసి పడిపోవునేమో యని కాబోలు భుజములవద్ద గట్టిగా నొకసారి నొక్కి, పిల్లవానిని చేతులోనికి తీసుకొని నిటునటు నూప మొదలిడెను. ప్రతిదినము నాతడట్లే చేయును. భారతికి ఏమిఅనుటకు తోచినదికాదు. ఆమెనిశ్చయము చెదరక యున్నను యలసి సొలలియున్న భర్తను, యింటకాలిడగనే నలయింపవలసిన నైజము కాదామెది. అట్టిచో జగన్మోహనుని వద్దనా? అక్షణమునకు 'వాతోద్ధూత శారదాభ్రశకల చయము వోలె' దృఢనిశ్చయమంతయు మాయమైపోయినది.

'పిల్లవాడు ఒళ్లోనేగాని, ఉయ్యాలలో పడుకోనని నీతో ప్రత్యేకము చెప్పేడుకాబోలు' అని మందహాసం చేయుచు అక్కడ కుర్చిలో కూర్చొనియెను. ఆమెయు ఆతని కెదురుగావచ్చి నిలచెను.

'నేనెత్తుకున్నాని వాడికేలా తెలిసింది చెప్పూ. నిద్దట్లో కూడా ఎలాగు నవ్వుతున్నాడో చూడు.'

'ఓ, నన్ను చూసినా నవ్వుతాడు. వాడికేం పోయింది' అన్నది వయ్యారముగా వాలుజడ నొక్క విసురు విసిరి.

'నిన్ను చూసీ నవ్వుతున్నాడూ! ఇకనేం నాకొడుకన్న మాటే!'

'అహా! రూపంతా మీరూపే. కాని రేపు గుణా ...' ఉన్నమాట నసిగివేసింది. ఏదో మహా గొప్పమాట అన్నదనుకొని ఒక్క క్షణము సంతోషించినదికూడ.

'గుణానికేం, నీలాగు తయారుచేసేవంటే లోకం బాగుపడిందన్నమాటే' అని మనః పూర్వకముగా నాతడనెను.

'వాడ్ని యిలాగివ్వండి. ఉయ్యాలలో వేస్తాను. మీరు లేచి భోజనానికి తయారవండి.'

'ఉయ్యాల పట్టుకుందూ, నేనే పడేస్తాను.' అంటూ అతడు ఒడిలో నున్న బిడ్డను చేతిలోనికి తీసుకొని ఊయలలో వేసెను. ఆమె కోటుతీసి కొయ్యలకు తగిలించి లోపలకు వెళ్ళగా, నాతడు దుస్తులు మార్చి వీధి తలుపువేసి భోజనపు గదిలోనికి వెళ్ళెను. ఇద్దరును ఒకసారి భోజనము చేసిరి.

రావు ఆమెగదిలోచేరి 'గృహలక్ష్మి' తీసి కొంతసేపు ఇటునటు త్రిప్పి, తరువాత ఆమె యల్లుచున్న మేజోళ్ల నొకసారి పరీక్షించి, కుట్టుచున్న టేబిలుక్లాతును, జాకెట్టును ఒకసారిచూసి మూలనున్న టేబిలు దగ్గరకుచేరెను. నాడు ఉతికిన వస్త్రములన్నియు టేబిలుపైనున్నవి. వెంటనే అతడు స్విచ్ వేసి Electric iron తో నాబట్టలను యిస్త్రీచేయుటకు మొదలిడెను. ఇట్లాగ అరగంట అయినవెనుక నామె చెంబుతో నీళ్లు, ప్లాస్కు, ఒకచిన్న ట్రేలో ఆకులు, చెక్కలు పట్టుకొనివచ్చెను. చెంబుతో నీళ్లు తెచ్చుట మామూలే. ప్లాస్కులో వేడినీళ్లు పిల్లవానికోసం అదీ మామూలే. కాని ఆకులు, చెక్కలు తీసుకు రావడం అతనికి చాలా ఆశ్చర్యమును కలుగజేసినవి.

ఆమె వాలుకుర్చీలో కూర్చోగానే అతడును మంచముపైకూర్చుండి "ఏవేళ అరిసెలు, చక్కిలాలు తెచ్చావేంటి," అన్నాడు.

"ఏం, వేసుకోకూడదా ?"

నేటికి 3 సంవత్సరములయింది నీధర్మమా అని, అరిసెలు, చెక్కిలాలు, పిండి వంటలు మానేసి. మళ్లీ యివెందుకు:

"మీకోసం ప్రత్యేకం తెప్పించలేదులెండి. రేపు సత్యనారాయణ వ్రతంకోసం తెప్పించాను. అందుకని తీసుకొచ్చాను."

ఆనాడు నీమాటమీద మానేశాను. ఈనాడు మళ్లీ నువ్వు వేసుకోమంటే వేసుకుంటాను ; కాని యింతకూ సత్యన్నారాయణ వ్రతమేంటి ? నాతో చెప్పనేలేదే !

ఆమెకు యేమనుటకు తోచలేదు. తనమాటయందంత శ్రద్ధయున్నచో యీ మూడేళ్లనుండి యింత అనాదరణేల ?

"దానిమాటే యిప్పుడుచెప్పదాం అనుకుంటున్నాను, రేపు పిల్లవాడి పుట్టినదినము. వ్రతంకూడా తలపెట్టేను."

'మరి చిన్నసంసార్లు యిలాంటి వేడుకలు చాలాతగ్గించాలని, వ్రతములు మొదలైనవికూడ యెంతో కష్టమగు ఖర్చుతోచెయ్యాలని, అరిసెలు, చెక్కిలాలు, మొదలగుచిన్న విషయాలలోకూడా జాగ్రత్తగా ఉండాలని, Avoidable expenditure అన్నదుంటే వీలైనంతవరకు మానుకోవాలని యెప్పుడూ ఉపన్యాసాలు దంచేస్తూఉంటావుకదా మరియిప్పుడీవ్రతమేంటి. ఈవ్రతం చేస్తేగాని మనసంసారరథం ముందుకు నడవదుకాబోలు.'

ఈనాటిరాత్రి భర్తను ఎన్నెన్నోమాటలని అతనివిషయం తేల్చివేయాలని నిశ్చయించుకుంది. అతడిమాటలకు నప్పటికామె కేమనుటకు తోచలేదు. ఆమె తప్పుచేయుచున్నట్లుగా భావించినది. అతడన్న మాటలలో సత్యమున్నదేమోనని యనిపించినది. దైవకార్యముల విషయములలోగూడ నాతడటనునని యామె యనుకొనలేదు. ఆమె ఒకవిధముగా తప్పేచేయుచున్నానేమోనను భ్రాంతిలో పడినది.

'పిల్లవాడి పుట్టినదినానికి మాఅన్నయ్య పదిరూపాయిలు పంపితే అదిపెట్టి వ్రతం చేస్తున్నానండీ' అని మెల్లగానన్నది.

'రవికోసం పంపినపదిరూపాయలు, వ్రతానికి ఖర్చుచేస్తున్నావా ? వాడు పుట్టినదగ్గరనుండీ ముచ్చటగా వాడికోసం ఏమైనకొన్నావా ?'

ఆమె యేమీమాట్లాడలేదు. చాల చిన్నపుచ్చుకున్నట్లుంది. ఆమె తలవాల్చుకొని యుండుటచూసి సరే ఆపదిరూపాయిలు వాడిక్రింద ఖర్చుచెయ్యి. నా పుట్టినదినంకూడా రేపే. వ్రతంఖర్చు నేను పెట్టుకుంటాను, అని అతడు నవ్వుతూ, మెల్లగా, చిన్నకోపం అభినయించుచున్నాడు.

ఆమాట అనేటప్పటికి తేరుకుందికాని అతడు అన్నమాటలు అంతగా అర్థముకాలేదు. 'మీపుట్టిన దినం ఆగష్టులోకదా రేపుఅంటారేమిటండీ. అయినా మీకుమాత్రం డబ్బుఎక్కడిది ? జీతంఅంతా నాకే యిస్తున్నారుకదా ;' దీనితో నిజానిజములుకూడ తేలిపోవునని యామె భావించెను.

'నీవు ఆనాడు లంచాలుతిని లక్షాధికారిలాగు ఉండటానికి ప్రయత్నం చేసేకంటే, స్వయంకృషివల్ల సామాన్యుడుగా ఉండడం మంచిదన్నావే ఆనాడుచచ్చి తిరిగి యీనాడు పుట్టేను. అందుకని నాపుట్టినదినం రేపుచెయ్యి' అన్నాడు. అతడు నవ్వుచునేయున్నాడు. కాని ఆమెకేమియు నర్థముకాక ఆశ్చర్యముగా చూచుచున్నది.

'ఈ మూడు సంవత్సరములు నేను చేసినపని చెప్తానువిను. ప్రొద్దున్న 7 గం॥ నుండి 9 గం॥ వరకు ఇద్దరు కుర్రవాళ్లకు, సాయంత్రం 5 గం॥ నుండి 6 గం॥ వరకు మరి యిద్దరికి ట్యూషను చెప్పుకొని నెలకు రు 50 - సంపాదించాను. ఈ రు 50 - Devar's College of Commerce లోకట్టి సాయంత్రం 7 గం॥ నుండి 9 గం॥ వరకు అక్కడ C. A. I. I. B. పరీక్షకు చదువుకున్నాను. ఈ చదువుసంగతి నీకు తెల్సియ్యకుండా ఉండాలనే, నాగదిలోనికికూడా నిన్నురానీయలేదు. నాపరీక్షలు రెండునెలలక్రిందటే అయిపోయాయి. కాని ట్యూషను కుర్రవాళ్ల పరీక్షలు దగ్గరకువచ్చుటచే వారిపట్ల యింకను శ్రద్ధవహించి రాత్రి 7 గం॥ నుంచి 9 గం॥ వరకుకూడ వారితోనే గడిపితిని. యీ బొంబాయిలో పాపం మనతెలుగు వాళ్లకు సరియైన పాఠశాలలులేవు. వారునాకు జీతము ఎక్కువ యివ్వకపోయినా మనతెలుగు వాళ్లేకదా అని నేను చదువుకోడానికి వీలుగ నాచే ట్యూషన్లు చెప్పించుకున్నారుకదా అని కొంచెం కష్టపడి చెప్పేను. ఆకుర్రవాళ్ల పరీక్షలు రేపటితోసరి. నేనుచెప్పవలసిన పాఠాలు యివేళతోసరి. యీ నెల జీతాలు వాళ్లందరు యిచ్చేశారు. నా పరీక్షా ఫలితాలుకూడా రెండురోజులక్రితమే తెలిశాయి. నా పరీక్ష ప్యాసయింది. మా మేనేజరు ఒకటవతేదీనుండి ప్రమోషను యిస్తానని వాగ్దానం చేసేడు.

అదుగోజేబులో రు 50 - ఉన్నాయి తీసుకొని వ్రతంచేసి, మిగిలింది నీయిష్టమువచ్చినట్లు ఖర్చుచెయ్యి.

ఆమె ఆశ్చర్యమునకు మేరలేదు. సంతోషమునకు పరిమితిలేదు. ఆమె చెంగునలేచి తనపెట్టితీసి, 'ఇదిగో యీ పంచలచాపు. యిది మీరు రేపు కట్టుకోవాలి' యని యనుచు దగ్గరకుచేరెను. పంచలచాపు చూపించుట యంత ముఖ్యమనికాదు, ఆమె కేమిచేయుటకును, తోచక అట్లొనర్చినది. ఆమె చెంతకు చేరగనే రావు యీయవలసిన బహుమానము వెంటనే యిచ్చెను.

అతడు మేడమీదికివెళ్ళి (మూడేండ్లక్రిందటకొన్న) ఒక చీరను తీసుకొనివచ్చి, 'ఈ చీరనీవు తప్పకుండా రేపు కట్టుకోవాలి. ఆనాడు నేనది కొనకుండా ఉంటే నేడు యీవిధముగా మార్పువచ్చెడిది కాదు.'

'పాపాయిని తీసుకొని మేడమీదికిరా' అని చెప్పి రావు మేడగదిలోనికి వెళ్ళెను.

మరునాటి ఉదయంవరకు చీర, చాపు ఒక్కచోటే ఉండిపోయాయి.

పాత్రుడు గారి

బాలసంజీవిని (Regd)

పిల్లల లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ వ్యాధులను నివారించును

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు అండ్ బ్రదర్స్,

11, దక్షిణ మాడవీధి, మైలాపూరు, మదరాసు.

కుంభకోణము బ్రాంచి : 1. సారంగపాణి కోవిల, తూర్పువీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి : 15 పుగళియపిళ్లెవీధి, తెప్పకుళం. P. O.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరకును.